

NARRATIVA DE POSTGUERRA

L'any 1939, amb l'acabament de la Guerra Civil, la llengua i la cultura catalana, que pertanyia al bàndol dels vençuts, intentaren ser esborrades i dominades. El primer pas per aconseguir açò va ser la prohibició de l'ús del català a nivell oficial, però també a nivell literari, és a dir, es va prohibir a les editorials que publicaren llibres en català. Molts dels intel·lectuals que ja havien iniciat la seua obra, o els qui se sentien identificats amb la cultura catalana, **es veien obligats a emprendre camí cap a França o Amèrica del Sud; altres emmudiren i ja no publicaven cap obra i, finalment, uns quants canviaven de llengua per poder publicar.**

Entre els anys 1939 i 1946 es produeix l'etapa més negra i desolada de la postguerra; és la situació més adversa per a la cultura. **El panorama literari català es troba quasi desèrtic, l'única cosa que manté en vida la narrativa són algunes obres publicades que es fan a l'exili, concretament a Mèxic o a Xile.**

La represa de la narrativa catalana s'inicia sobretot gràcies a l'acabament de la Segona Guerra Mundial, l'any 1947. En aquest any s'inicia el premi Joanot Martorell. A partir d'aquesta represa que s'inicia als anys 1946-1947 comença la **primera etapa de la postguerra**, que exclou al final de la dècada dels 50. Durant aquest **període s'intenta la recuperació de la narrativa catalana, i es lluita per impedir que la literatura catalana es perda.** Durant aquesta etapa alguns autors que havien començat a escriure abans de la guerra reprengueren la tasca; d'altra banda, apareixen tota una sèrie **d'autors que inicien la seua obra a la postguerra, intentant una ruptura amb la novel·la anterior.**

Els escriptors es van trobar amb **unes situacions tan importants com negatives com per exemple la falta d'editorials, el règim franquista, la censura, la incapacitat de viure de la seua professió, etc...** Tot en conjunt feien molt difícil la seua tasca.

La **segona etapa** de la postguerra s'inicia l'any 1960 gràcies a una sèrie de factors molt importants. En primer lloc, hi ha una **major tolerància respecte a la nostra literatura perquè el règim, ja consolidat i segur, s'ho pot permetre; en segon lloc, una sèrie d'autors importantíssims que ja havien començat a publicar abans de la guerra reprengueren la tasca, alguns d'ells a l'exili, i assoliren una gran qualitat novel·lística.** En aquest mateix any va aparèixer el premi Sant Jordi.

Entre els anys 1970 i 1975, es produeix el final de la narrativa de postguerra. Aquest acabament ve donat per l'aparició d'una nova generació d'escriptors, la dels 70, per als quals la Guerra Civil és un fet llunyà.

La novel·la psicològica, què és?

La novel·la psicològica és un tipus de novel·la que va sorgir a principis del segle XX amb figures com Marcel Proust o James Joyce. La utilització d'aquest tipus de novel·la s'entén com l'intent de reflectir el món interior dels personatges, els seus pensaments, vida interior, maduració i evolució, sentiments, caràcter, ideologia, visió del món, escala de valors... Els narradors es valen de diversos recursos per aconseguir-ho.

Les característiques que defineixen la novel·la psicològica són:

- La subjectivització
- La introspecció en la psicologia
- El món interior del protagonista (característica presa com a base dels estudis de Sigmund Freud)
- La utilització del discurs directe lliure i el monòleg interior

A més d'aquestes característiques, hi estan els temes ha tractar entre els quals un dels més importants és la imatge de la dona perquè creien que la seua psicologia era més complexa i els tipus de personatges principals.

Mercè Rodoreda

(Barcelona, 1908 - Girona, 1983)

Naix a Barcelona, al barri de Sant Gervasi, el 10 d'octubre de 1908. És coneguda sobretot com a novel·lista i contista, però escriu també unes quantes obres dramàtiques i poesia lírica. Deixà d'anar a escola molt petita i passà una infantesa solitària lliurada al somni i a la lectura, passió que li va ser inculcada pel seu avi. Va passar per moltes experiències traumàtiques per a ella a la seua joventut com el casament amb el seu oncle matern, mai acceptat per ella, el naixement del seu únic fill, Jordi Gurguí, el qual es va veure afectat posteriorment per una malaltia mental, la Guerra civil.. A partir d'aquests fets de joventut, a inicis dels anys trenta, Mercè Rodoreda tria la literatura com una alternativa per evadir-se d'aquell entorn clos i decebedor que ha patit. Inicia així una carrera de gran regularitat i de perfeccionament des de la perspectiva del treball progressiu, que es manifesta amb les col·laboracions als diaris i revistes de més prestigi d'aquells anys, generalment en forma de contes i amb la publicació de novel·les. Aquests son anys de molta activitat tant des de la perspectiva del treball com la sentimental. Les circumstàncies dramàtiques de la Guerra Civil espanyola l'obligaren a emprendre la peregrinació de l'exili el 1939, cap a França on s'instal·la amb altres escriptors catalans i comença la seva etapa de maduresa, tant com a escriptora com personalment, entrant en una etapa de creativitat enorme, recull els contes que tenia dispersos en diferents revistes de l'exili, n'hi afegeix d'inèdits i trenca el seu silenci de vint anys amb *Vint-i-dos contes* (1958). Aquesta és una època de duresa de supervivència durant la qual, segons la mateixa autora, «escriure semblava una ocupació espantosament frívola». D'altra banda, la precarietat econòmica li impedeix tenir la tranquil·litat necessària per dedicar-se amb continuïtat a la seva obra literària. Cal situar l'activitat dramàtica de Mercè Rodoreda en aquests primers anys de l'exili (1940-1950), quan a Catalunya encara no s'ha perdut l'esperança de restaurar la legitimitat republicana i quan l'autora té ben present la capacitat de projecció que el teatre català ha tingut en la preguerra. Cap al 1946, després d'una etapa de dubtes i de malviure en l'àmbit afectiu, comença a escriure poesia lírica. Fa uns quants sonets que li donaran la idea per a un recull poètic. La publicació de *La plaça del Diamant* (1962), contribueix a la seva consolidació definitiva i li assegura una relació estable amb el món editorial. L'any 1966, li va ser otorgat, finalment, el premi Sant Jordi. És a finals de la dècada dels setanta que torna a Catalunya on començaria la seva etapa de vellesa. En aquesta etapa de retorn a Catalunya, és membre i Sòcia d'Honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i li és atorgat el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1980. Afectada d'un càncer, declarat en molt poc temps, mor en una clínica de Girona, el 13 d'abril de 1983. Deixa com a hereu del llegat literari l'Institut d'Estudis Catalans, que posteriorment crearà la Fundació Mercè Rodoreda.

Entre les seues obres més destacades:

1. Quanta, quanta guerra
2. La mort i la primavera
3. Sóc una dona honrada? 1932
4. Del que hom no pot fugir 1934
5. Un dia en la vida d'un home 1934
6. Aloma 1938
7. Crim 1938
8. Vint-i-dos contes, 1958.

9. La plaça del Diamant, 1962
10. El carrer de les Camelies, 1966
11. Jardí vora el mar, 1967
12. Mirall trencat, 1974
13. Semblava de seda, 1974
14. La meva Cristina i altres contes, 1976
15. Tols els contes, 1979
16. Viatges i flors, 1980
17. Contes de guerra i revolució, 1981
18. Una Campana de vidre, 1984
19. Cartes a l'Anna Murià, 1985
20. Isabel i Maria, 1991
21. El torrent de les flors, 1993

LA PLAÇA DEL DIAMANT

Va ser la seua obra més destacada, la seua publicació va contribuir a la seua consolidació definitiva.

Amb el rerefons de l'arribada de la República i de la guerra civil, narra la història de la Natàlia, una jove com d'altres de la seva època, que accepta sense rondinar tot allò que la vida, i el seu marit Quimet, li imposa. Arriba a acceptar que li canviïn el nom pel de Colometa. Aquesta resignació acaba amb l'arribada de la guerra. La Natàlia es rebel·la per fi contra tot allò que considera injust. Al final de la novel·la deixarà de ser la Colometa per convertir-se en la senyora Natàlia. Un canvi de nom que significa també un canvi de personalitat. La novel·la és també una crònica fidel de la Barcelona de postguerra i de com va marcar aquest període històric la vida dels seus habitants. Fent servir com a recurs expressiu l'escriptura parlada amb receptor mut, Mercè Rodoreda permet que els lectors coneguin els sentiments més profunds de la protagonista. L'autora se serveix d'un estil narratiu simple i planer, carregat de poesia, adequat a la innocència i ingenuïtat de la protagonista. Malgrat el dramatisme de l'obra, Mercè Rodoreda utilitza un cert grau d'humor, adient també al caràcter de la Natàlia. ARGUMENT: La història es desenvolupa a Barcelona, on Natàlia, una noia tímida i ingènua, va conèixer en una nit en el ball de la plaça del Diamant en Quimet, gràcies a la seva amiga Julieta que li va proposar anar-hi. Colometa, que era com li deia en Quimet, va deixar el seu treball a la pastisseria i al seu promès, que s'anomenava Pere, per a casar-se amb en Quimet. Amb ell va tenir dos fills: un era l'Antoni i l'altre la Rita. En Quimet tenia una botiga on treballava de fuster, però no li va anar bé, i la Colometa es va posar a treballar en una casa. Quan va començar la , el Quimet va haver d'anar a lluitar al front, i per causa de la situació que es vivia aleshores, la Colometa va perdre el treball i per a mantenir la seva família va haver de vendre totes les seves pertinençes. Aviat la Colometa es va quedar sense diners o no tenia ni per menjar, per això, i després de patir molt rera la mort del seu Quimet, va decidir posar fi a la seva vida. Per això, va anar a comprar salfumant a una drogueria, i va ser allí on va conèixer a l'Antoni. Ell li va oferir l'oportunitat de treballar per a ell, i ella acceptà. Passà el temps i l'Antoni li va demanar que es casés amb ella, segons ell per tenir alguna companyia perquè ell era un home que en la guerra havia estat ferit i no podia tenir relacions sexuals. Ella, com que veia que no tenia res, acceptà i es va convertir en la seva dona. L'Antoni era un home molt més comprensiu que en Quimet i un bon pare pels seus fills. Al final, en Toni (el fill de la Natàlia) s'havia convertit en soldat, però va poder venir a la cerimònia de casament de la seva germana Rita amb el cap del bar del barri, que li deien Vicenç. Amb aquesta cerimònia acaba l'obra amb la Natàlia i l'Antoni pensant a casa seva després de la festa...

ESTIL

Creadora dels personatges femenins més atractius de les literatures peninsulars, poeta de la Barcelona humilde i popular dels carrers de Gràcia i Sant Gervasi, intèrprete d'un món que amalgama realisme i fantasia, iniciadora també de la novel·la psicològica en català, Mercè Rodoreda és un dels personatges més rellevants de les lletres catalanes d'aquest segle. La seua mort va conmocionar al món dels escriptors catalans, entre els que havia creat autèntica escola, principalment com pionera de la literatura femenina. Les seues noveles més importants com *La plaça del Diamant* i el seu famós personatge, Colometa, han convertit a aquesta escriptora fràgil y de vida recoleta en autora traduïda a nombroses llengües i coneguda i apreciada pel públic català i de tota Espanya. La seva producció comprèn tots els gèneres literaris; Rodoreda conreà tant la poesia com el teatre o el conte, tot i que destaca especialment en la novel·la. La narrativa fou el camp literari per excel·lència de l'autora i pel qual és àmpliament coneguda. A l'hora de classificar el corpus narratiu de Rodoreda existeix una disparitat de criteris, encara que principalment es divideix segons les etapes de la vida de l'autora, segons el contingut (psicològic-realistes o mític-simbòlics) o segons els personatges principals (adolescència, joventut, maduresa, velleïtat o mort). Majoritàriament, s'opta per dividir les seves obres en tres etapes cronològiques i separadament, un quart grup on s'inclouen les dues narracions pòstumes. Les tres etapes serien les obres d'abans de la guerra (1932-1938), on hi ha les quatre primeres obres de Rodoreda i la primera versió d'*Aloma*; les obres entre l'exili i el retorn del mateix (1958-1974), on hi ha el gruix narratiu rodoredià que va des de la publicació de *Vint-i-dos contes* fins a *Mirall trencat*, i després del retorn, on hi ha *Semblava de seda* i altres contes *Viatges i flors* i *Quanta, quanta guerra*...

El simbolisme és un recurs literari molt comú en les obres de Mercè Rodoreda, especialment en la seva obra narrativa. En farà ús per a expressar els constants pensaments interiors dels seus personatges; Rodoreda aconsegueix transformar al lector en un confident involuntari que viu l'angoixa i agonia dels personatges amb només la paraula, els símbols i les imatges. Els referents de la realitat que utilitzà en els seus símbols provenen de la seva imaginació a partir dels seus coneixements culturals adquirits al llarg de la seva vida. L'obra literària de Mercè Rodoreda es caracteritza generalment per l'ús de personatges principals femenins en les seves novel·les. Aquest fet provocà que erròniament s'associés a Rodoreda amb el moviment feminista, encara que Rodoreda en diverses entrevistes ho desmentí.